

Systemforandring ikke klimaforandring

Holdningspapir om klima og COP21, november 2015

Menneskeskabte klimaforandringer er allerede mærkbare og alvorlige. Liv går allerede tabt på grund af klimaforandringerne, folk må allerede flytte eller flygte på grund af for lidt eller for meget vand.

Den gennemsnitlige globale temperatur skal holdes under 2° C i forhold til det førindustrielle niveau, hvis ikke konsekvenserne skal være fuldstændig uoverstigelige. Temperaturen er allerede snart steget 1° C¹.

De fleste politikere i Danmark mener, at det er lykkedes at afkoble økonomisk vækst fra klima- og miljøbelastningen^{2 3}. Det er ikke korrekt. EU og FN opgør udledninger nationalt, så varer produceret i Kina tæller med i Kinas klimaregnskab, selvom varerne forbruges i Danmark. Udledningerne er ikke faldende i Danmark eller EU, når udledningerne bliver opgjort i forhold til vores forbrug. Vores reelle belastning er ikke aftagende⁴.

NOAH ser det økonomiske system som afgørende årsag til klimaforandringerne. Løsningen på klimakrisen kræver et opgør med det herskende økonomiske system. Klimakrisen er en systemkrise.

Rige lande bør anerkende deres historiske ansvar for klimaforandringerne og leve op til deres handlekapaцитet. De nuværende COP-forhandlinger står i skarp kontrast hertil. Landenes målsætninger viser, at EU og USA kun påtager sig 1/5 af deres ansvar, fattigere lande påtager sig mere end deres retfærdige andel, og der mangler reduktioner på 16 Gt CO₂ for at overholde 2° C opvarmning⁵.

COP-forhandlingerne består af mange af de strukturer, der gør det umuligt at løse krisen. Fattige lande har ingenting at forhandle med, og store multinationale virksomheder kan sponsorere forhandlingerne. Samtidig er store dele af forhandlingerne baseret på falske og markedsbaserede løsninger som atomkraft, CO₂-fangst og -lagring (CCS), storskala-bioenergi, biobrændstoffer, geoengineering og handel med CO₂-kreditter.

NOAH ser ikke det nuværende system løse krisen. Heldigvis eksisterer der allerede reelle løsninger, som mennesker kloden over arbejder for og med. Disse løsninger og mennesker skal styrkes. Det er klimaretfærdighed.

NOAH vil en verden baseret på reelt og lokalt demokrati og løsninger. Dette indbefatter lokalt kollektivt ejet vedvarende energi, landbrugskooperativer baseret på agroøkologi med korte produktionskæder, som skaber madsuverænitet. Landbruget skal sikre sunde og bæredygtige fødevarer til alle, samtidig med at biodiversitet, vandkvalitet og jordfrugtbarhed forbedres. Ressourcer skal anerkendes som endelige og behandles derefter. Dette kræver et nedsat forbrug samt genbrug og genanvendelse i stedet for affaldsgenerering. NOAH vil en lige fordeling af jordens ressourcer og et opgør med det økonomiske system, der bygger på kortsigtet profit og uendelig vækst på en planet med endelige ressourcer. NOAH vil et politisk system, der skaber gode liv.

1 <http://uk.reuters.com/article/2015/11/09/us-climatechange-summit-temperatures-idUKKCN0SY1F220151109>

2 http://ec.europa.eu/clima/news/articles/news_2013100901_en.htm

3 Europa-Kommissionen: http://ec.europa.eu/clima/policies/g-gas/index_en.htm

4 <http://www.eea.europa.eu/soer-2015/synthesis/report/4-resourceefficiency>

5 <http://civilsocietyreview.org/>

Klimapolitiske anbefalinger

Landenes klimapolitik og internationale klimaaftaler skal baseres på Klimakonventionens princip om landenes ”fælles, men differentierede ansvar og respektive kapaciteter”⁶. Danmark skal arbejde for, at de rige lande vedkender sig deres historiske drivhusgasudledninger og påtager sig deres retfærdige andel af reduktionerne. Som rettesnor skal der bruges et stadigt opdateret drivhusgasbudget, dvs. en beregning af hvor stor en mængde drivhusgasser verden kan udlede i fremtiden under hensyn til forsigtighedsprincippet. Drivhusgasbudgettet skal fordeles mellem landene baseret på principperne om ansvar, kapacitet og ret til bæredygtige samfund.

Den danske klimapolitik skal sikre, at Danmark påtager sig sin retfærdige andel. Udledningerne skal reduceres med 100 % i 2050 med en reduktion på 7 % pr. år. Det skal bl.a. sikres gennem en stærk dansk klimalov⁷. Klimaloven skal angive et drivhusgasbudget for Danmark, og på grundlag heraf skal der udstikkes en reduktionsvej opdelt i tre-årige budgetter. Klimaloven skal forpligte regeringen til at sikre, at udledningen af drivhusgasser reduceres jf. de konkrete budgetter. Klimaloven skal desuden samordne klimaindsatsen inden for energiforsyning, landbrug, transport, arealanvendelse, boliger og bygninger, affald og klimatilpasning. Danmark skal arbejde for, at falske løsninger fratages subsidier og skrives ud af politikker og aftaler.

Det er misvisende, at kalde Danmark en ”klimaduks”. Der er politisk uenighed om, hvorvidt Danmark skal reducere udledningerne med 37 eller 40 % i 2020, men begge dele vil ikke opfylde Danmarks retfærdige andel af den globale opgave. Hvis Danmark skulle tage opgaven alvorligt, skulle reduktionerne være mere end 60 % i 2020⁸. Vindenergien udgør rigtigt nok ca. 32 % af elproduktionen, men 51 % stammer fra kul og naturgas. Resten fra affaldsforbrænding og storskala-biomasse.

Selv hvis temperaturstigningen bliver begrænset til det mindst mulige niveau, vil der være betydelige tilpasningsomkostninger, tab og skader. Disse omkostninger skal bæres af lande og virksomheder proportionelt med deres historiske ansvar for klimaforandringerne. De rige lande skal betale til udviklingslandenes omstilling til klimatilpasning og bæredygtig energiforsyning. De skal betale deres klimagæld.

Energi

Den samfundsmæssige og private velstand i Danmark bygger på rigelige forsyninger af billige fossile brændsler uden hensyn til miljø- eller klimaødelæggelser. Energiproduktionen er stadig kilde til den største del af emissionerne i Danmark⁹ ¹⁰. Danmark skal reducere udledningen af drivhusgasser så hurtigt, at det ikke kan opnås alene ved en omstilling til vedvarende energi. Den hurtigste og billigste vej består i at reducere efterspørgslen efter energiydelser. Det næstvigtigste er at effektivisere de måder, vi anvender energien på (i apparater, maskiner, bygninger). Det reducerede behov for energiydelser skal herefter opfyldes ved, at energisystemet indrettes, så det bedst muligt kan udnytte de varierende vedvarende energikilder og hurtigt udfase brugen af fossile brændsler og biomasse. Bioenergi skal ikke betragtes som en vedvarende energikilde, og den statslige støtte, der gør det attraktivt for kraftvarmeværker at erstatte kul med biomasse, skal fjernes. Import af biomasse skal stoppes.

6 http://cisdl.org/public/docs/news/brief_common.pdf

7 Ikke at forveksle med den lov om et klimaråd, der blev vedtaget i 2014. Se <http://kortlink.dk/hqxq>

8 http://klima-sos.dk/onewebmedia/EU-27-emissions_and_ES_projections-2008.pdf

9 http://www.ve.dk/images/energivisionen/energivision_2014_baggrundsnotat_andre-drivhusgasudledninger.pdf

10 http://www.ens.dk/sites/ens.dk/files/climate-co2/Klimaplan/faktaark_4_noegletal_fra_klimaplanen.pdf

Landbrug

Landbruget står for ca. 28 % af emissionerne i Danmark. Hertil kommer store udenlandske emissioner især fra produktion af foder og kunstgødning samt transport af hjælpepestofferne. Disse emissioner er formentlig i samme størrelsesorden som de indenlandske¹¹. Landbruget er derfor et vigtigt indsatsområde for at imødekomme klimaforandringerne. Der er behov for et drastisk fald i animalsk produktion, en reduktion af Danmarks landbrugsareal og dyrkning af eget proteinfoder i stedet for import fra bl.a. Sydamerika. Samtidig skal landbrugsjord anvendes til at producere mad og ikke dyrefoder eller agrobrændstoffer. Landbruget kan i stedet blive en del af løsningen, hvis produktionen baseres på agroøkologiske principper. På den måde kan landbruget netto binde atmosfærisk kulstof.

Transport

Transportsektorens udledninger i Danmark er stigende¹². Der er brug for en række forskellige virkemidler til at stoppe den tendens. De vigtigste er land- og byplanlægning og infrastruktur, der fremmer kollektiv transport, cykling og gang samt omstilling af transportsystemet til elektricitet; logistiske løsninger og mobilitetsplanlægning, der fremmer samkørsel både inden for person- og godstransport og økonomiske virkemidler (afgifter på fossile brændstoffer og agrobrændstoffer; afskaffelse af transportfradrag).

Handel

Handel og klima hænger nøje sammen. Handel i sig selv er hverken positiv eller negativ. Det kommer an på under hvilke omstændigheder, handlen udfoldes. Hvis der er tale om skæve magtforhold mellem parterne i en aftale eller ringe miljømæssige produktionsforhold, er handel ikke godt for mennesker og miljø. Danmark og EU's handelspolitik, især i øjeblikket kendetegnet ved handelsaftalerne med Canada (CETA) og USA (TTIP), er ikke forenelig med en visionær klimapolitik eller reduktion af drivhusgasemissionerne. Hensigten med Danmark og EU's handelspolitik er øget forbrug, hvilket i sig selv skaber øget klimabelastning. Samtidig promoverer aftalerne øget eksport af fossil energi og opsætter barrierer for lokale vedvarende energiløsninger. Desuden gør handelspolitikken brug af værktøjer som ISDS og reguleringssamarbejde, der fratager stater retten til at regulere og sætte standarder, der beskytter mennesker og miljø^{13 14}. Danmark og EU skal i stedet føre en handelspolitik, der sætter mennesker og miljø først som beskrevet i det alternative handelsmandat¹⁵.

11 <http://noah.dk/wp-content/uploads/2015/05/Landbrug-i-Danmark.pdf>

12 http://www.ens.dk/sites/ens.dk/files/climate-co2/Klimaplan/faktaark_4_noegletal_fra_klimaplanen.pdf

13 http://noah.dk/wp-content/uploads/2014/12/Briefing_Paper_Danish_Low_Res_V3.pdf

14 <http://corporateeurope.org/international-trade/2015/04/regulatory-cooperation-ttip-united-deregulation>

15 <http://noah.dk/det-alternative-handelsmandat-et-alternativ-til-frihandel/>